

Obyvateľstvo a migrácia

06.02.2025 |

Metodika a metaúdaje sú v správe o kvalite [Demografické bilancie a demografický pohyb](#)

Obyvateľstvo

[Slovník demografických pojmov](#) (pdf - 360,8 kB)

Vybrané ukazovatele - metodické vysvetlivky

Zahraničná migrácia

Definície

Obvyklé bydlisko je miesto, kde osoba bežne trávi denný čas odpočinku, bez ohľadu na dočasnú neprítomnosť z dôvodu rekreácie, prázdnin, návštev priateľov a príbuzných, obchodných ciest, zdravotného ošetrovania alebo náboženských pútí; alebo v prípade, ak údaje nie sú k dispozícii, miesto zákonného alebo registrovaného bydliska.

Prist'ahovanie je činnosť, pri ktorej si osoba, ktorá predtým mala obvyklé bydlisko v inom členskom štáte alebo v tretej krajine, zriadi svoje obvyklé bydlisko na území členského štátu na obdobie, ktoré trvá, alebo sa očakáva, že bude trvať aspoň dvanásť mesiacov.

Vyst'ahovanie je činnosť, pri ktorej osoba, ktorá najprv mala obvyklé bydlisko v inom členskom štáte, prestane mať svoje obvyklé bydlisko v tomto členskom štáte po dobu, ktorá je, alebo sa očakáva, že bude trvať aspoň dvanásť mesiacov.

Občianstvo je konkrétna zákonná väzba medzi jednotlivcom a jeho štátom, získaná narodením alebo naturalizáciou, či už vyhlásením, výberom, sobášom alebo iným spôsobom v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi tohto štátu.

Krajina narodenia je krajina pobytu (ak je to možné, podľa súčasných hraníc) matky v čase pôrodu, alebo v prípade, ak nie je k dispozícii, krajina (ak je to možné, podľa súčasných hraníc), v ktorej sa uskutočnil pôrod.

Prist'ahovalec je osoba, ktorá sa prist'ahovala.

Vyst'ahovalec je osoba, ktorá sa vyst'ahovala.

Štátny príslušník tretej krajiny je každá osoba, ktorá nie je občanom Únie v zmysle článku 17 ods. 1 zmluvy, vrátane osôb bez štátnej príslušnosti.

Žiadosť o medzinárodnú ochranu je žiadosť o medzinárodnú ochranu, ako je definovaná v článku 2 písm. g) [smernice Rady 2004/83/ES](#).

Postavenie utečenca je postavenie utečenca, ako je definované v článku 2 písm. d) [smernice Rady 2004/83/ES](#).

Postavenie doplnkovej ochrany je postavenie doplnkovej ochrany, ako je definované v článku 2 písm. f) [smernice Rady 2004/83/ES](#).

Rodinní príslušníci sú rodinní príslušníci, ako sú definovaní v článku 2 písm. i) [nariadenia Rady 2003/343/ES](#). (pdf - 100 kB)

Dočasná ochrana je dočasná ochrana, ako je definovaná v článku 2 písm. a) [smernice Rady 2001/55/ES](#).

Nepľnoletá osoba bez sprievodu je nepľnoletá osoba bez sprievodu, ako je definovaná v článku 2 písm. i) [smernice Rady 2004/83/ES](#).

Štátni príslušníci tretej krajiny, ktorí sa nezákonne zdržiavajú na území členského štátu sú štátni príslušníci tretej krajiny, o ktorých sa úradne zistilo, že sa zdržiavajú na území členského štátu a nespĺňajú, alebo už prestali spĺňať podmienky na zdržiavanie sa alebo pobyt v tomto členskom štáte.

Harmonizácia migračnej štatistiky v podmienkach krajín Európskeho spoločenstva a v národných podmienkach

Voľný pohyb osôb je jedna z významných slobôd, garantovaná občanom Európskej únie. Rozumie sa ním nielen možnosť premiestňovania sa v rámci EÚ, ale aj možnosť usadenia sa, teda zmeny miesta pobytu v ktoromkoľvek štáte EÚ, s cieľom výkonu pracovnej činnosti alebo podnikania a formovania alebo zjednotenia rodiny.

Rozvoj a medzinárodné zosúladenie migračnej štatistiky vychádza z rozhodnutí orgánov Európskej únie, zameraných na monitorovanie politik Európskej únie. Rozvoj migračnej štatistiky reaguje na rozhodnutia Európskej rady z Lisabonu a Amsterdamu, ktoré stanovili štatisticky merať, vyhodnocovať a poskytovať harmonizované údaje o medzinárodnej (zahraničnej) migrácii.

Rozvoj spoločných prístahovateľských a azylových systémov prináša potrebu kvalitnejších a obsiahlejších štatistických informácií, ako sú v súčasnosti dostupné. Európska rada dospela na svojom zasadnutí v Solúne v júni 2003 k záveru, že je potrebné zaviesť efektívnejšie mechanizmy získavania a analýz informácií o migrácii a azyly v Európskej únii.

V uplynulom období sa mala medzinárodná porovnateľnosť údajov o migrácii v členských krajinách EÚ zabezpečiť systémom "džentlmenských dohôd", ktorý zavádzal jednotné definície kľúčových ukazovateľov migrácie. V praxi však členské štáty dôsledne neuplatňovali tieto definície. Európsky parlament preto vo svojom uznesení zo 6. novembra 2003 konštatoval, že na zabezpečenie tvorby komplexnej štatistiky nevyhnutnej na rozvoj spravodlivej a efektívnej migračnej politiky Spoločenstva sú potrebné všeobecne záväzné právne predpisy. Takýmto právnym predpisom je aj **"Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o štatistike**

Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane, ktoré vychádza z odporúčaní OSN o štatistike medzinárodnej migrácie a v súčasnosti sa pripravuje na zavedenie do praxe. Prijatie Nariadenia sa považuje za nevyhnutný krok k zlepšeniu kvality, dostupnosti a porovnateľnosti štatistiky medzinárodnej migrácie, ktorej sa pripisuje vysoká priorita na úrovni členských štátov EÚ i na európskej úrovni.

Hlavným cieľom Nariadenia je vytvoriť v krajinách ES jednotnú rámcovú koncepciu zberu údajov a zostavovania štatistiky medzinárodnej migrácie a azylu. Členské štáty majú značne rozdielne systémy štatistiky migrácie a používajú odlišné definície migrantov. Cieľom Nariadenia je eliminovať vplyv týchto rozdielov na medzinárodnú porovnateľnosť migračnej štatistiky.

Nariadenie zaväzuje členské štáty zostavovať štatistiku z dostupných zdrojov údajov podľa jednotných definícií. Nenariaďuje zavedenie nových informačných zdrojov, ani zmeny administratívnych systémov pre prisťahovalectvo a azyl. O výbere zdrojov údajov a spôsobe ich spracovania rozhodujú členské štáty samostatne. Výber informačného zdroja však musia zdôvodniť a uviesť jeho predpokladané účinky na zachovanie súladu s prijatými definíciami.

Základy migračnej politiky v Slovenskej republike boli položené uznesením vlády Slovenskej republiky č. 846 zo 16. novembra 1993 v návrhu zásad migračnej politiky Slovenskej republiky, ktorými vláda prijala Zásady migračnej politiky SR. Odrážajú objektívnu realitu a od nich sa odvíjajú obsah, formy a metódy realizácie migračnej politiky.

Do roku 2002 sa údaje o zahraničnej migrácii poskytovali výlučne zo zdrojov Štatistického úradu SR. Prostredníctvom "Hlásenia o sťahovaní OBYV 5-12" sa získavali a spracovávali informácie o zahraničnom sťahovaní iba pri zmene trvalého pobytu za súčasného prekročenia hraníc.

V januári 2005 vláda SR schválila koncepciu migračnej politiky v nadväznosti na medzinárodné dohovory, ktorými je Slovenská republika viazaná. Na základe uznesenia vlády SR č. 11 z 12. januára 2005 k návrhu koncepcie migračnej politiky Slovenskej republiky zriadil minister vnútra SR pracovnú komisiu zloženú zo zástupcov zainteresovaných ministerstiev, ako aj Úradu vlády SR, Štatistického úradu SR, Úradu Vysokého komisára OSN pre utečencov, Medzinárodnej organizácie pre migráciu a Slovenského helsinského výboru, na zabezpečenie koordinácie postupov súvisiacich s plnením úloh a činností vyplývajúcich z koncepcie.

Štatistický úrad SR v súvislosti so zberom štatistických dát intenzívne spolupracuje s viacerými inštitúciami, ktoré disponujú administratívnymi zdrojmi údajov o zahraničnej migrácii:

Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia policajného zboru zodpovedá za ochranu štátnych hraníc, plní úlohy centrálného vízového orgánu, plní úlohy na úseku boja proti falšovaniu a pozmeňovaniu cestovných dokladov, víz a povolení na pobyt, vydáva záväzné stanoviská vo veciach povolenia trvalých pobytov cudzincom z dôvodu zahranično-politického záujmu SR, vedie centrálnu evidenciu na úseku cudzineckej agendy a štatistické prehľady, zabezpečuje a usmerňuje činnosti spojené s výkonom readmisie osôb, policajných prevozov, vyhostovania a umiestňovania cudzincov v útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov, koordinuje postup pri umiestňovaní zaistených cudzincov a rozhoduje o ich umiestnení v útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov a zabezpečuje vydávanie náhradných cestovných

dokladov, leteniek a cestovných lístkov pre zaistených cudzincov na účely vyhostenia, vystupuje ako odvolací orgán v prípadoch, v ktorých ako prvostupňový orgán konal odbor hraničnej a cudzineckej polície.

Register obyvateľov MV SR vedie ústrednú evidenciu pobytu občanov. Nový informačný systém registra obyvateľov Slovenskej republiky a informačný systém správnych agend, ktorý je kompetenčne plánovaný v sekcii verejnej správy MV SR, bude plniť funkciu centrálného registra obyvateľov s identifikačnými, lokačnými, väzbovými a administratívnymi údajmi o osobe. Jeho predmetom spracovania bude agenda hlásenia pobytu občanov a cudzincov, agenda povolení na pobyt cudzincov, matričná agenda, štátno-občianska agenda, agenda cestovných pasov a občianskych preukazov.

Odbor štátneho občianstva a matrík Sekcie verejnej správy MV SR rozhoduje o odvolaní vo veci rozhodnutia krajského úradu o prepustení zo štátneho zväzku SR, rozhoduje o udelení štátneho občianstva Slovenskej republiky. V jeho kompetencii je aj evidencia o strate a udelení štátneho občianstva Slovenskej republiky.

Migračný úrad MV SR plní funkciu ústredného orgánu štátnej správy v oblasti azylovej problematiky, zodpovedá za tvorbu a realizáciu migračnej politiky Slovenskej republiky v oblasti azylu a dopadov medzinárodnej migrácie v súvislosti s udelením azylu.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR má v pôsobnosti usmerňovanie zamestnávania občanov Slovenskej republiky v zahraničí a zamestnávania cudzincov na území Slovenskej republiky. Zamestnávanie občanov SR v zahraničí a cudzincov na území SR sa v súčasnosti realizuje na základe individuálneho záujmu o zamestnanie alebo platných medzinárodných zmlúv, ktorými sa sleduje regulovanie pracovnej migrácie.

V zmysle zákona Národnej rady SR č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti je v kompetencii rezortu MPSVR SR určovanie postupu a podmienok udeľovania povolenia na zamestnanie cudzincovi alebo osobe bez štátnej príslušnosti. Postup a podmienky udeľovania povolenia na zamestnanie cudzincovi a osobám bez štátnej príslušnosti upravuje MPSVR SR vnútorným predpisom.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny vykonáva samotnú realizáciu úloh v zmysle udeľovania povolenia cudzincom na zamestnanie. V jeho pôsobnosti je aj sprostredkovanie zamestnania pre občanov SR v členských štátoch EÚ, ktorí majú záujem o zamestnanie v niektorom z členských štátov, nahlasovanie voľných pracovných miest, ktoré by mohli byť obsadené cudzincami. V tejto oblasti ústredie riadi a metodicky usmerňuje činnosť úradov práce. ÚPSVaR vedie centrálnu evidenciu vydaných povolení na zamestnanie cudzincom a štatisticky spracováva prehľady o počte a štruktúre zamestnaných cudzincov minimálne podľa pohlavia, štátnej príslušnosti, veku a odvetvia ekonomickej činnosti.

Žiadosti občanov o sprostredkovanie zamestnania v členských štátoch EÚ prijíma Úrad práce a predkladá ich Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny. Občanom SR poskytuje informácie o možnostiach zamestnania v zahraničí. Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny oznamuje voľné pracovné miesta, ktoré môžu byť obsadené cudzincom. Cudzím štátnym príslušníkom poskytuje

informácie o možnostiach zamestnania sa v pôsobnosti územného obvodu, udeľuje cudzincovi povolenie na zamestnanie a túto informáciu mesačne poskytuje Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny.

Ministerstvo školstva SR disponuje údajmi o počte študujúcich cudzincov v SR podľa štátnej príslušnosti na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému.

Ministerstvo zahraničných vecí SR registruje diplomatických pracovníkov a ich rodinných príslušníkov pracujúcich v cudzine a zahraničných diplomatov a ich rodinných príslušníkov pracujúcich na území Slovenskej republiky.

Spoluprácou vymenovaných štátnych orgánov a inštitúcií so Štatistickým úradom SR sa dosiahol pokrok pri napíňaní a približovaní sa požiadavkám Európskej únie.